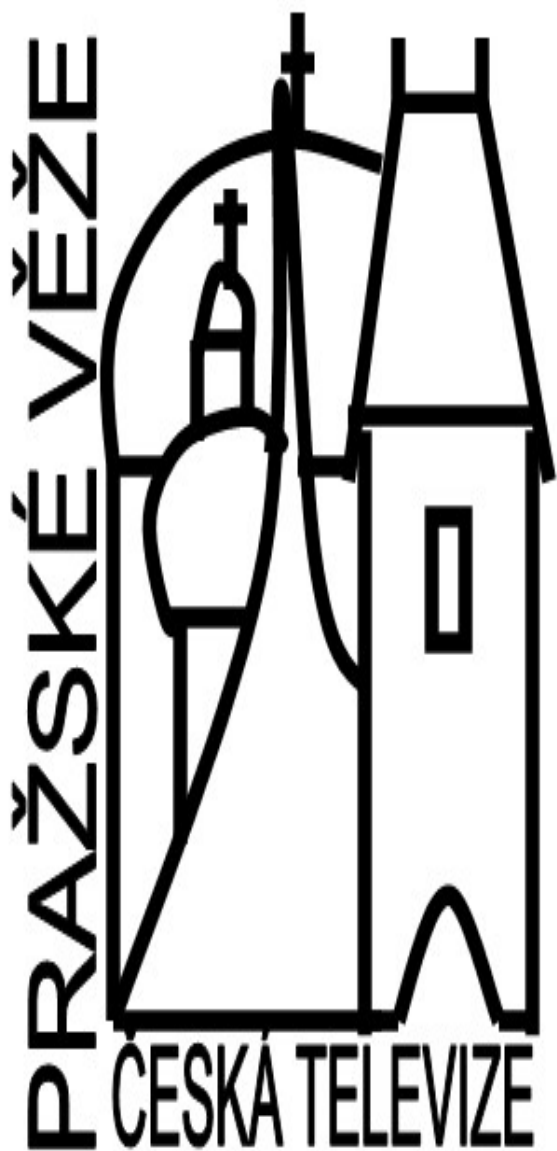

ČESKÁ TELEVIZE

Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání

Bedřich Ludvík

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

16 dílný dokumentární cyklus

DÍL 2. Z ČEHO JSOU VĚŽE?

Dramaturg: Milan Vacek

© říjen 2001 až únor 2007

OBRAZ 1
DVĚ PLOŠINY – KOSTEL SV. PROKOPA - ŽIŽKOV

Detail nohou Průvodce. Jdou po dlažbě.
Pak nastoupí do vysokozdvížné plošiny.
Ta začne stoupat...

Komentář:

Začíná seriál, který vás uchopí do náruče, pozvedne k nebesům a už nikdy vás nenechá klesnout.

Průvodce na stoupající plošině na kameru:

Průvodce:

Uchopíme vás a pozvedneme
k vrcholům sta pražských věží.
Vystoupáme za vás tisíce schodů,
prolezeme spousty půd, otevřeme
stovky vikýřů. Na konci toho všeho
vám nabídneme pohledy na Prahu,
matku měst, v dědictví nám danou,
šírou tu Prahu, Prahu jedinou.

OBRAZ 2

OBRAZOVÁ MONTÁŽ + ÚVODNÍ TITULKY

Naprolínané oblety nejrozdílnějších
pražských věží.

Úvodní titulky:

Česká televize
Centrum dokumentaristiky,
publicistiky a vzdělávání
uvádí
dokumentární cyklus
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
Průvodce
VIKTOR PREISS
Námět, scénář, hudba, režie:
BEDŘICH LUDVÍK

(ústřední píseň)

*Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
Věže jsou s hvězdami*

*Ještě že věže jsou
Že nad námi stojí
Pozvednou k nebesům
Ty z nás kdo se bojí*

*A pak u nohou ti leží
Praha, město věží
Ať prší či sněží
Stoupejme do věží*

*Do věží ke zvonům
K jejich mocným tónům
Do věží vzhůru k lidem
Jímž je věž osudem*

OBRAZ 3

RAMPA PRAŽSKÉHO HRADU

Kamera odjíždí od pohledu na Prahu.
Průvodce se dostává do obrazu a mluví
na kameru:

Průvodce se otočí od kamery a zadívá
se na město pod sebou. Kamera najede
na detaily věží.

Průvodce:

Vítám vás nad Prahou, městem tisíce
věží a těším na věže na které spolu
dnes vyrazíme.

Komentář:

Tady odtud, z rampy Pražského hradu,
se všechny věže jeví vlastně stejné –
krásné, mnohotvárné, hrdé.

Ale když přistoupíte k jednotlivé věži
zjistíte to samé, co u lidí – každý jsme
jiný a s přibývajícím věkem se víc a
víc vyhraňujeme.

Stejně je to s věžemi. Ve své době se
stavěly všechny stejně. Ale doba
odešla a s novou dobou přišel jiný styl,
jiný materiál. Pak čas setřepal všechno
do jednoho pytle a zůstalo jen to, co
vydrželo – výrazné osobnosti, výrazné
věže. Každá z jiného materiálu, jiné
konstrukce.

Průvodce:

A to je to, co nás dnes zajímá. Vydáme
do věží z takových materiálů, které
byste v Praze 21. století nečekali. Tak
vzhůru do věží!

OBRAZ 4

MALÁ STRANA – VĚŽ SV. MIKULÁŠE

Naprolínané pohledy z věže sv. Mikuláše.

Průvodce se odvrátí od okna a promluví na kameru:

Průvodce vezme ze stolu fotoaparát a vyjde z místnosti

(ústřední hudební motiv)

Komentář:

Zabýváte-li se Prahou, městem věží, nebezpečně se blížíte banalitě. Většina záběrů, které nafotíte budou balancovat na samé hranici kýče. Pohled z rampy Pražského hradu na Prahu, město věží je stokrát namalovaný, nafocený a natočený. A protipohled z Karlova mostu na Pražský hrad je na tom ještě hůř. Co dělat, jak se ubránit těm stokrát viděným, triviálním záběrům?

Průvodce:

Řešení je prosté! Musíte pochopit, že Prahu nepředěláte, že na Prahu prostě platí jiné estetické zákony! Praha má svou vlastní estetiku, krásu, které opakování nevadí, která se neokouká, ale naopak opakováním se násobí až k extázi. A nejlépe si to uvědomíte, když vezmete fotoaparát a vyjdete do ulic tohoto stověžatého města.

OBRAZ 5

MONTÁŽ FOTEK A FOTÍCÍHO PRŮVODCE

Montáž zuřivě fotícího Průvodce a jednotlivých fotek (framů) města a věží.

(cvakání fotoaparátu)

Komentář:

Kam namíříte objektiv, tam to funguje. Praha se fotí sama. Ač je to tisícileté město, fotí se snadno jako mladá krásk. Praha je krásná ve všech ročních obdobích a ve všech denních dobách. Praha se nedá z kazit. A už vůbec ne, když fotíte z věží!

(kus ústřední písně)

OBRAZ 6

VINOHRADY HUSŮV SBOR

Průvodce spustí od oka fotoaparát a kamera pohlédne směrem jeho užaslého pohledu.

Řekne Průvodce a zamíří k věži. Kamera ho sleduje jak hledá cestu na věž. Postupně stoupá po schodech a kamera na plošině stoupá souběžně s ním...

Průvodce vystoupal až na plošinu pod kalichem.

Montáž pohledů z vrcholu věže.

Průvodce:

No čekali byste takovouhle věž uprostřed Prahy?

Komentář:

Když byla 11. ledna roku 1920 vyhlášena samostatná církev Československá dostala v Praze kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí. O to aby Vinohradští farníci měli svou modlitebu se nejvíc zasloužil první patriarcha Církve Československé dr. Karel Farský. Výceúčelovou stavbu navrhl inženýr Pavel Janák. Stavba byla zahájena 1. července 1932 a hotova za čtrnáct měsíců. 1. října 1933 došlo k slavnostnímu vysvěcení.

Průvodce:

Ale už tři měsíce před tím, v neděli 25. června 1933, byl při tak zvané slavnosti kalicha na vrcholu 35 metrové věže umístěn tento 2 a půl metru vysoký a 700 kg těžký měděný kalich.

Myslel jsem si, že vyšplhám až na jeho vrchol, ale to se mi asi nepodaří. A tak se se mnou rozhlédněte po Praze, městu věží, alespoň odtud...

(instrumentální podoba ústřední písně)

OBRAZ 7
MALÁ STRANA – VĚŽ SV. MIKULÁŠE

Průvodce se odvrátí od okna do kamery:

Průvodce:

Dovolte mi malou odbočku:

Kamera vystupuje na střechu Holešovického sboru a obhlíží zlatý kalich.

Komentář:

nejkrásnější a největší kalich v Praze najdete v Holešovicích, ve Farského ulici na věži místního Husova sboru. Obytnou budovu s modlitebnou postavili v letech 1935 až 1937 podle projektu Františka Kubelky. Betonový kalich na věži byl dřív nenápadný, ale dnes, nově pozlacený, září při východech a západech slunce nad městem jako maják. A nabízí velmi nestandardní pohledy na notoricky známé město...

Montáž pohledů na město...

OBRAZ 8

VINOHRADY HUSŮV SBOR

Průvodce stojí stále pod kalichem na věži a mluví na kameru. Záběr celkové situace.

Několik pohledů do kolumbária...

Průvodce nechá doznít zvuk archivního vysílání rozhlasu a řekne:

Průvodce opatrně sestupuje z věže...

Průvodce:

Ještě než se opustím věž tohoto modernistického kostela, prozradím vám, že v sobě ukrývá jedno z největších kolumbárií v Evropě...

... a že právě odtud od 7. do 9. května roku 1945 vysílal pražský rozhlas své volání o pomoc. Možná že tomu byla nápomocná i tato 35 vysoká železobetonová běž na které stojím.

(archivní záznam volání o pomoc)

Tak díky pane architektce Janáku. Taková věž se jen tak nevidí. Bylo mi ctí na ni vystoupat

Tak a teď se mohu vydat na další věž ze zcela jiného materiálu.

OBRAZ 9
MALÁ STRANA – VĚŽ SV. MIKULÁŠE

Průvodce hledí z okna věže na Prahu.

Průvodce se otičí od okna a přejde ke stolu.

Zalistuje knihami Tesařství. Inzerty trámových konstrukcí historických věží.

Průvodce zvedne oči o knihy a přejde k oknu:

Kamera pozoruje z nadhledu stavební práce nebo použijeme dokumentární záběry firmy Podzimek a syn.

Průvodce se odvrátí od okna a řekne do kamery:

Průvodce:

Špičaté, baňaté, tupé, ostré, štíhlé, robusní, hranaté, oblé – nekonečné jsou tvary pražských věží. Tak se jeví při pohledu zvenku.

Práce na tomto seriálu mi přinesla jedno podstatné poznání: s věží je to jako se ženou. Je to parádivá krasavice, co vystavuje na odiv svou ladnost a krásu, ale uvnitř, uvnitř ji musí držet a podpírat a vystužovat fortelná tesařská práce.

Komentář:

Konstrukčně je, až na výjimky, vlastně každá věž stejná. Jde o kamenný či cihlový hranol nebo válec na nějž je připevněna dřevěná věžovitá nástavba. Pražské věže zevnitř, to je přehlídka fortelné mistrovské tesařské práce.

Průvodce:

A teď vám něco ukážu. Máme mimořádné štěstí. Dole, na Malostránském náměstí, se odehrává malý věžový zázrak.

Komentář:

Bývalá Malostranská radnice, kterou dnes známe jako Malostranskou besedu, měla kdysi tři věže. Roku 1784 přestala být radnicí a po roce 1820 přišla i o své věže. Byly, pro špatný technický stav, sneseny. Dnes, po bezmála 200 letech, se věže vrací zpět.

Průvodce:

Je krásné dívat se jak se rodí nová věž. Je příjemné vědět, že jsou mezi námi stále lidé, kteří dokáží ze štenýřů,

krokví, vaznic, ondřejských křížů, hrotnic, kráčat a pozednic vystavět krásnou novou a voňavou věž.

Takže, přátele pražských věží vězte, že zatím výbor na záchranu pražských

OBRAZ 10

KINSKÉHO ZAHRADA – KOSTEL SV. MICHALA

Průvodce na kameru:

Průvodce:

Věž před kterou nyní stojím, má úzkou návaznost k materiálu o kterém jsme mluvili – ke dřevu. V tomto případě je nejen věž, ale celá budova ze dřeva! Něco takového byste jistě v samém centru hlavního města nečekali.

Průvodce vykročí a kamera jde za ním.

Před námi se objeví dřevěný kostelík.

Průvodce do něj vejde a stoupá na věž.

Komentář:

Dřevěný roubený kostelík svatého Michala, pochází z druhé poloviny 17. století, z obce Velké Loučky u Mukačeva, dnes Zakarpatské Ukrajiny. Jde o jedinečnou ukázkou lidového stavebního umění. Hlavní kostelní věž je vysoká přes 17 metrů a protože byla určena pro ženy, říká se jí „babinec“. Za ní jsou ještě dvě nižší věžičky. Věže jsou polychromovány – bílá, zelená a červená – symboly víry, naděje a lásky. Do Kinského sadů se tento podivuhodný kostelík dostal v roce 1929, kdy se stal součástí sbírek Národopisného muzea

Průvodce na věži do kamery:

Průvodce:

Je to tady velmi stísněné. Věž je sice vysoká 17 metrů, ale já se nedostanu výš než sem, což je sotva deset metrů. Když vykouknu z okénčka připadám si jako někde na Zakarpatské Rusi. Kolem dokola moc nevidět a jenom hluk velkoměsta mi připomíná, že jsem nevytáhl paty z Prahy.

Montáž pohledů z věže.

(hudba s ruskými názvuky)

OBRAZ 11

LET NAD PRAŽSKÝM HRADEM

Oblet katedrály sv. Víta.

Komentář:

Věží na jejichž stavbu není použito dřevo najdeme v Praze jen pár. Ve dvou z nich jsme už vlastně byli – kamené trámce novogotické věže chrámu svatého Víta a hladké věže z bílé opuky baziliky svatého Jiří v areálu Pražského hradu.

Oblet Vyšehradu.

Třetí a poslední celokamennou věž v Praze má kostel svatého Petra a Pavla na Vyšehradě.

OBRAZ 12
VYŠEHRAD

Průvodce stojí před kostelem a mluví na kameru.

Průvodce vejde do kostela, kamera za ním, krátká prohlídka kostela a pak už dveře na věž a schody vzhůru.

Průvodce se zastaví u zvonu:

Průvodce:

Mýtický Vyšehrad se strmí nad Vltavou vtékající do Prahy od nepaměti a člověk by si myslel, že tak je to i s touto bazilikou svatého Petra a Pavla. Ale není. První kostel na tomto místě nechal roku 1070 založit kníže Vratislav, ale tyto dvě 57 metrů vysoké novogotické věže, na které chci vystoupat, tady stojí od roku 1903, čili teprve 105 let.

Podle návrhu stavitele Mockera z roku 1895, je postavil v roce 1903 architekt Mikš.

Komentář:

Tak už to s lidskou pamětí bývá. Lidé si rychle zvyknou na cokoliv. Stačí dvě tři generace a pseudogotické věže, které byly zřejmě pro architekta Mockera jakousi přípravou na dvě o 30 vyšší věže svatovítského chrámu, nám po stu letech připadá jako klasika. Přitom v době jejich stavby byli pražané důrazně proti – věže jim připadali patetické a neproporční vzhledem k budově kostela.

Průvodce:

I když zvony nejsou v tomto okamžiku to co nás na této věži nejvíce zajímá, u tohoto zvonu se musím na chvíli zastavit. Jmenuje se Petr a Pavel a je z roku 1584. Jde o nejzdobnější zvon jaký kdy vyšel z dílny nejslavnějšího z českých zvonařů, Brikcího z Cymperka.

Má hmotnost 1200 Kg a ladění e1.

A představte si, že je po infarktu!

Údery srdce jeho stěnu natolik zeslabily, že zvon musel být o 90 stupňů pootočen, aby nepukl. No

napadlo by vás to?

A Průvodce stoupá za úderů zvonu, MĚSTO VĚŽÍ
výš.
DIL 2. - Z čeho jsou věže?
(údery zvonu)

Průvodce:

OBRAZ 13

V KOSTELE VS. PETRA A PAVLA

Průvodce přichází k tumbě Longina Kopiníka.

Průvodce:

Kamenné věže kostele svatého Petra a Pavla pod sebou ukrývají tuto významnou relikvii - tumbu, tedy pouzdro na ostatky, Longina Kopiníka.

Komentář:

Longin Kopiník byl starý nemocný římský voják, který se ocitl u ukřižování Ježíše Krista. Když viděl bolest toho člověka na kříži, vbodl mu do boku své kopí, aby ho zbavil utrpení. Longinovo kopí uchovával Karel IV., velký sběratel relikvií, na Karlštejně. Longinovy ostatky doputovaly do Prahy roku 1409. Za husitských bouří je prý dobyvatelé Vyšehradu do Vltavy. Ostatky odnesla voda a tumba zůstala plavat na vodě.

Průvodce:

Římský voják Gaius Cassius se nechal pokřtít a vzal si nové jméno Longinus Kopiník.

Krásný příběh, ne?

A pro zamilované tu mám ještě jednu relikvii: lopatku svatého Valetina, patrona zamilovaných. Ale její histori neznám...

OBRAZ 14
LETECKÉ ZÁBĚRY VYŠEHRADU

Montáž leteckých pohledů na
Vyšehrad a na Prahu.

Komentář:

Sbohem bájný Vyšehrade, ty pevnosti
vynořující se z mlh. Vydrancované
sídlo českých knížat, přírodní pevnosti
nad Vltavou.

(část ústřední písně)

OBRAZ 15
HOLEŠOVICE – PRŮMYSLOVÝ PALÁC

Celem Průmyslového paláce. Průvodce vejde do obrazu, otočí se na kameru:

Průvodce:

Posledním stavebním materiálem pražských věží je kov, železo. Stojím na pražském Výstavišti. Budova přede mnou je Průmyslový palác z roku 1891 od architekta Münzbergera. Vidíte tu věž vysoko nad ním? Tak tam se vypravím.

Průvodce se otočí a jde k Průmyslovému paláci. Montáž jeho cesty na věž je podložena komentářem

Komentář:

Průmyslový palác byl zamýšlen jako ztělesnění ducha doby železa a elektřiny. Byl postaven pro Zemskou jubilejní výstavu roku 1891, kterou za pět měsíců, od května do října navštívili 2 250 000 lidí. Mezi nimi i císař a král František Josef I. - ten ji navštívil dokonce hned třikrát. Další osud Průmyslového paláce asi znáte. Protože se v něm V únoru 1948 konal sjezd závodních rad a později sjezdy KSČ, dostal jméno Sjezdový palác a celé výstaviště bylo přejmenováno na Park klukury a oddechu Julia Fučíka. Svatováclavskou korunu na věži vystřídala rudá hvězda.

Průvodce vyjde na věž. Do kamery:

Průvodce:

Tímto vám tedy představuji věž postavenou ze železa. Mohl jsem samozřejmě vyšplhat na Petřínskou rozhlednu, která je ostatně postavena pro stejnou akci, ale přišla mi příliš obligátní. Na Petřín si může vylézt každý, ale sem se jen tak nedostanete.

Montáž pohledů na věž:

Komentář:

Věž je čtyřhranná, nad čtyřmi pilíři je kopulovitá střecha s hodinami. Středem volného prostoru stoupá

21

Bedřich Lužek
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
DÍL 2. - Z čeho jsou věže?
Vzhůru točité schodiště. Plošina věže je 13 metrů vysoko, vrchol stožáru je ve výšce 52 metrů.

Průvodce opřený o zábradlí glosuje do kamery:

Průvodce:

OBRAZ 16
MALÁ STRANA – VĚŽ SV. MIKULÁŠE

Průvodce zvedne hlavu od knih na stole a řekne do kamery:

Průvodce přejde k oknu a podívá se na město.

Montáž pohledu na město.

Do montáže pohledů na pražské věže se vylnou závěrečné titulky:

Viděli jste seriál
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

provázel Viktor Preiss

námět a scénář:

Bedřich Ludvík

dramaturg:

Milan Vacek

odborný poradce:

arch. Milada Vršecká

Průvodce:

Představili jsme si pět základních stavebních materiálů, ze kterých se staví věže: dřevo, kámen, cihly, beton, železo.

Tak tak přízemní, prozaické komodity a taková oduševnělá krása z nich vzniká.

Komentář:

Jak dochází k té proměně? Kde se odehraje? Ta nekonečná krása tohoto města, ten zázrak proměny dřeva, kamene, cihel a malty v tuto podívanou to je nekonečná, mravenčí práce milionů lidí a stovek generací. Praha je zvláštní místo kde po staletí dochází k setkání tvořivého ducha a pracovitých rukou. Odjakživa zněly tímto městem cizí jazyky, odjakživa se na této obchodní křižovatce setkávala lidská práce s lidskou tvořivostí. Z napětí mezi lidským pochtěním a lidskou touhou po dokonalosti, vznikla tato přehlídka věží – co věž, to jeden velký lidský pokus o přesah sama sebe. A dlužno říci, že přesah úspěšný. Chraňme naše věže, ta zkamenělá poselství budoucnosti. Chraňme je a zmnožujme je. Ať prší či sněží, stoupejme do věží!

(ústřední píseň)

*Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
Věže jsou s hvězdami*

Ještě že věže jsou

že nad námi stojí

ty z nás kdo se bojí

ty z nás kdo se bojí

A pak u nohou ti leží

